

ผลการศึกษา

(1) มูลเหตุและสภาพแห่งบัญชีการออกเช็คโดยไม่มีเงินตั้งจ่าย : พบว่าเกิดจากเหตุ 2 ประการคือ เหตุทางเศรษฐกิจ และเหตุทางมาตรการควบคุมการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์

เหตุทางเศรษฐกิจ : เป็นเพราะผู้ออกเช็คมีฐานะทางการเงินไม่แน่นอน โดยเฉพาะในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจโดยรวมตกต่ำ ก็ยิ่งทำให้ผู้ออกเช็คขาดเงินหมุนเวียนเพื่อการชำระหนี้มากยิ่งขึ้น ดังที่เคยเป็นในปี 2527-2528 ซึ่งเป็นปีที่เศรษฐกิจของประเทศตกต่ำมากที่สุดในรอบทศวรรษจนเป็นเหตุให้เช็คก้นมากที่สุด

เหตุทางมาตรการควบคุมการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ : เป็นเพราะธนาคารพาณิชย์ควบคุมการปล่อยสินเชื่อเข้มงวดมากขึ้น ลูกค้าผู้ออกเช็คอาจขาดเงินหมุนเวียนเพื่อการชำระหนี้ตามเช็ค ดังที่เคยกระทำมาเมื่อปี 2527-2528 ซึ่งเป็นปีที่ธนาคารประสบกับปัญหาการเงินอย่างรุนแรง จนถึงขนาดต้องจำกัดสินเชื่ออย่างกระหน่ำ

(2) การไขว่ประโยชน์จาก พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค : พบว่าผู้ใช้เช็คอาจได้ประโยชน์จากกฎหมายเป็น 2 แนวทางด้วยกัน คือ

แนวทางเพื่อคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ของตน : โดยให้เช็คเป็นเครื่องมือ
ฟ้องร้องให้ลูกหนี้ผู้ออกเช็คชำระหนี้ตามเช็ค เมื่อเห็นว่าควรติดตามทวงถามไม่ไถ่และมักจะไม่
ไถ่เพราะลูกหนี้มักจะยินยอมชำระหนี้ในชั้นศาลเสมอ

แนวทางประวิงการชำระหนี้ : ผู้ออกเช็คมักใช้ประโยชน์จากขั้นตอนการ
คำเนิมนกค้ำตาม พ.ร.บ. ให้เช็คฯ นี้ทั้งแก่ขั้นตอนที่ระบุว่าให้นำเงินมาชำระหนี้ภายใน 15 วัน
เพื่อให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกัน และขั้นตอนที่ใหม่การถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้องและประนีประนอม
ยอมความกันก่อนคดีถึงที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขั้นตอนการยอมความกันนั้น ผู้ออกเช็คได้
ประโยชน์มากที่สุด เพราะไม่เพียงแต่ประวิงการชำระหนี้โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยใดแล้ว หาก
แต่ไม่ต้องรับโทษอาญาอีกด้วย

(3) ทัศนะของผู้เกี่ยวข้องกับการใช้เช็คต่อปัญหาและการควบคุมพฤติกรรมการ
ใช้เช็คของผู้ใช้เช็ค และที่มคอ พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค : พบว่า

ทัศนะที่มคอปัญหาและการควบคุมพฤติกรรมการใช้เช็ค : ผู้เกี่ยวข้อง
กับการใช้เช็คเห็นว่า การควบคุมพฤติกรรมการใช้เช็คที่เน้น ควบคุมมาตรการที่ไม่เข้มงวด เช่น
การเตือนถึงฐานะการเงินของผู้ออกเช็คโดยไม่มีเงินสั่งจ่าย การบันทึกพฤติกรรมของผู้ใช้เช็ค
ที่มีปัญหาเช็คคืนบ่อยครั้ง แล้วเวียนไปธนาคารพาณิชย์ทุกสาขาในท้องถิ่นทราบ รวมทั้งการให้
ความร่วมมือระหว่างธนาคารพาณิชย์ด้วยกันเพื่อการทวงถามหรือคำเนิมนกค้ำผู้ออกเช็คไม่มีเงิน
สั่งจ่าย และมาตรการที่เข้มงวดโดยการสั่งมีบัญชี/สั่งระงับการใช้เช็คของลูกค้ำที่มีพฤติกรรม
การใช้เช็คไม่สุจริตนัก นอกจากนี้ มาตรการตรวจสอบฐานะทางการเงินของลูกค้ำก่อนการ
เปิดบัญชีกระแสรายวันให้ลูกค้ำ ควรนำมาใช้ในขณะที่เข้มงวดกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อป้องกันลูกค้ำ
ที่มีฐานะการเงินไม่ดีขอเปิดบัญชีได้โดยง่าย

ทัศนะที่มคอ พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค : ผู้เกี่ยวข้อง
กับการใช้เช็คเห็นว่า โดยส่วนรวมแล้ว พ.ร.บ. ฉบับนี้ยังคงมีความเหมาะสมและสอดคล้องต่อ
สถานการณ์ใช้เช็คปัจจุบัน ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะความผิดอาญาที่ยังยอมความกันได้ ขั้นตอน
การคำเนิมนกค้ำกับบุกรพหาคิด (คือการให้ผู้ออกเช็คนำเงินมาชำระหนี้ตามเช็คภายใน 15 วัน
เพื่อให้คดีอาญาเป็นอันเลิกกัน การควบคุมตัวผู้ออกเช็คในชั้นพนักงานสอบสวน การถอนคำร้อง

ทุกซ์และบอกความถี่ใ้ยกอนคตถึงที่สุด) ความเหมาะสมของโหนที่บัญญัติไว้ใ้ระวางโหนจำกุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 2 เทของจำนวนเงินตามเช้ค แศคองไม่นอยกวา 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และความจำเป็นที่จ่ตองมี พ.ร.บ. วาควยความนิคอันเกิดจากกรไร้ช่า คอไป

(4) ผลของการวิจัย พ.ร.บ. วาควยความนิคอันเกิดจากกรไร้เช้คฉบับปัจจุบัน
กับร่าง พ.ร.บ. วาควยความนิคอันเกิดจากกรไร้เช้ค พ.ศ. ของคณะรัฐมนตรีที่เสนอ
ต่อสภายุเพนราษฎร : สรุปไกว

1. กรบัญญัติให้เฉพาะแศกรออกเช้คเพื่อชำระหนี้ที่มีมูลหนี้ตามกฎหมาย เทานั้นที่อาจตองรับนิคฐานสั่งจ่ายเช้คโดยไม่มีเงิน ตามร่าง พ.ร.บ. ฉบับใหม่นั้น แศจะขยาย บทบัญญัติใ้ใหญ่กเงินขึ้น (เก็บบัญญัติว่า "ผู้ใ้คออกเช้ค....." ไม่มีคำว่า "เพื่อชำระหนี้ ตามกฎหมาย") ก็จะมีผลแต่เพียงว่า ศาลไม่ตองตีความว่า กรออกเช้คตาม พ.ร.บ. วาควยกรไร้เช้คใ้กระทำใ้เฉพาะแศกรชำระหนี้ที่มีมูลหนี้ตามกฎหมายเทานั้น ไม่ตองพิจารณาว่ากรออกเช้คเพื่อกรอื่น เป็นคณา ออกเช้คเป็นประกันการชำระหนี้ ออกเช้คแลกเงินสค หรือ กรช้อขายลคเช้ค นั้นจะเป็นการออกเช้คตามความหมายของ พ.ร.บ. ไร้เช้คหรือไม่อีกคอไป ซึ่งเป็นแศลรรับรองแนววินิจฉัยของศาลนั้นเอง แต่จะไม่มีผลตอการลดจำนวนเช้คคืนใ้ในตองศาลคได้ เพราะว่าการออกเช้คนอกเหนือเพื่อกรชำระหนี้ไม่ตองรับนิคอาญาคอไปเช่นเดิม มีหน้าช่า อาจทำให้ปริมาณเช้คคืนเพิ่มชกขึ้น ในเมื่อผู้ออกเช้คมีใจใ้ไกว การออกเช้คเช่นนี้ไม่มีควมนิคตาม พ.ร.บ. ไร้เช้คใ้ถึงที่เป็นข้อพิจารณาทางกฎหมายเดิม

2. กรลคอัตราโหนจากปรับไม่เกิน 2 เทของจำนวนเงินตามเช้คใ้ ตามกฎหมายเหลือเพียงไม่เกิน 60,000 บาท ตามร่าง พ.ร.บ. ฉบับใหม่ เพื่อใ้คใ้เช้คทั้งหมดอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวงนั้น เห็นว่าไม่จ่ตองควยความเห็นของผู้ใ้เกี่ยวข้องกับการไร้เช้คเพราะส่วนมากเห็นว่า ระวางโหนตามกฎหมายปัจจุบันเหมาะสมค้อยแล้ว จริงอยู่การลคโหนปรับจะทำให้คใ้เช้คทั้งหมดไปขึ้นตอศาลแขวง โดยไม่มีความแตกกางตามจำนวนเงินที่ตองแยกคใ้เช้คเกินกว่า 30,000 บาทขึ้นไป ให้ไปขึ้นกับศาลชั้นต้นทั่วไปตามกฎหมายปัจจุบัน จะช่วยลคการะการพิจารณาพิพากษาคคิของศาลชั้นต้นไ้มาก และศาลแขวงสามารถใ้วิธีพิจารณาถาคคิความอาญาพิเศษ ตาม พ.ร.บ. จคคังศาลแขวงและวิธีพิจารณาถาคคิความอาญาในศาลแขวงค่าเป็นคคิใ้ใ้สร้จสิน

ไปไต่ถามเร็วก็ถาม ก็มีใ้หมายความว่าจะทำให้คดีเช็คตกลงแต่อย่างใด ในเมื่อมูลเหตุคดีเช็คมา
สู่ศาลยังคงมีอยู่เช่นเดิม ยิ่งไปกว่านั้นคดีเช็คที่อยู่ในอำนาจศาลของศาลล้มกลบคงไม่อยู่ในอำนาจ
ของศาลแขวงแต่เพียงศาลเดียว กลับยิ่งจะเป็นภาระและการดำเนินคดีให้เสร็จไปจากศาลแขวง
โดยเร็วเสียอีก ถ้าการเพิ่มอำนาจศาลแขวงหรือผู้พิพากษาไม่ได้สัดส่วนกับภาระคดีที่กองรับผิด-
ชอบมากขึ้น

3. การควบคุมหรือขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีเช็คตามร่าง พ.ร.บ. เช็คฯ
ฉบับใหม่ให้กระทำโดยไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเช็คที่สั่งจ่ายเงินเกิน 50,000 บาท และที่
ไม่เกิน 50,000 บาท ดังที่เป็นอยู่ตาม พ.ร.บ. ใช้เช็คฯ ปัจจุบัน นับได้ว่ามีความเหมาะสม
และช่วยลดความสับสนของผู้ใช้เช็คเกี่ยวกับอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาไ้มาก เพราะว่าผู้ใช้เช็ค
จำนวนไม่น้อยมักเข้าใจผิดว่า เช็ค 50,000 บาทขึ้นไปเท่านั้นที่อาจเป็นความผิดทางอาญา พัก-
งานสอบสวนจึงควบคุมตัวไว้ได้ ถ้าเช็คมีมูลค่าต่ำกว่า 50,000 บาท ไม่ถือเป็นความผิดอาญา
เพราะพนักงานสอบสวนควบคุมตัวนานเท่าที่จะถามค่าให้การและที่จะรู้ว่า เป็นใคร และอยู่ที่ไหน
เท่านั้น การแก้ไขความแตกต่างของวิธีการ และระยะเวลาควบคุมตัวดังกล่าวจึงน่าจะเป็นผลดี
แก่ผู้ใช้เช็คทั่วไป

4. การประกันตัวผู้ต้องหาตาม พ.ร.บ. เช็คฯ ฉบับใหม่ กระทำได้ง่าย
กว่า พ.ร.บ. เช็คฯ ฉบับปัจจุบัน อาจกระทำได้โดยไม่มีหลักประกัน หรือว่ามีหลักประกัน หลัก
ประกันนั้นจะต้องไม่เกินหนึ่งในสามของจำนวนเงินตามเช็ค มีความแตกต่างไปจากกฎหมายเช็ค
ปัจจุบันที่ต้องมีหลักประกันหรือหลักประกันไม่เกินจำนวนเงินตามเช็ค หลักการใหม่นี้มาจะเป็นประ-
โยชน์แก่ผู้ใช้เช็คมาก เพราะโดยปกติผู้ทรงเช็คส่วนมากไม่ต้องการดำเนินคดีอาญากับผู้ออกเช็ค
อยู่แล้ว แม้คดีจะอยู่ในการพิจารณาของศาลก็ตาม ผู้ทรงเช็คก็จะประนีประนอมยอมความด้วยเสมอ
ดังนั้น การใหญ่ของหากคดีเช็คประกันตัวได้ง่ายขึ้นจึงไม่น่าจะเป็นผลเสียแก่ผู้ทรงเช็คแต่อย่างใด
กลับจะเป็นโอกาสอันดีแก่ผู้ทรงเช็คที่ผู้ออกเช็คจะต้องชวนชวยแก้ไขปัญหาค่าเงินหรือธุรกิจที่เป็น
มูลเหตุเช็คไม่มีเงินสั่งจ่าย

5. บทบัญญัติของร่าง พ.ร.บ. เช็คฯ ฉบับใหม่กำหนดให้คดีอาญาเล็กน้อย
เมื่อพ้นผู้กระทำความผิดได้ออกเช็คเพื่อชำระหนี้แล้ว ได้สิ้นสุดผูกพันก่อนศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ในขณะที่

ที่ พ.ร.บ. เช็คฯ ปัจจุบันไม่ใ้กำหนดไว้ หลักการใหม่ที่น่าจะสอดคล้องกับความกึกเห็นของผู้เกี่ยว
ข้องกับการใช้เช็คส่วนใหญ่ เพราะผลของการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้เช็คและผู้รับนิคชอบการ
ดำเนินคดีเช็คต้องการให้มีการขอมความกันเพื่อตกลงเรื่องการชำระหนี้โดยแล้ว และตางก็เห็นว่า
ไม่สมควรดำเนินคดีผู้กระทำความผิดไป ถ้าหน้ถามเช็คใกล้ผลผูกพันกันแล้ว

(5) มาตรการควบคุมการใช้เช็คของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เช็ค : พบว่า พนักงาน
งานธนาคารพาณิชย์และผู้รับนิคชอบการดำเนินคดีเช็ค (พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ผู้
พิพากษา และทนายความ) เห็นด้วยกับมาตรการที่ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ทั้งที่เป็น
มาตรการที่ไม่เข้มงวด ใดแก่ การตั้งเงื่อนไขฐานะการเงิน การบันทึกพฤติกรรมการใช้เช็คฯ และ
การร่วมมือเพื่อการทวงถามและการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และมาตรการที่เข้มงวด ใดแก่ การ
สั่งระงับการใช้เช็คหรือปิดบัญชีเป็นสำคัญ แต่มีความเห็นเพิ่มเติมว่า ธนาคารพาณิชย์น่าจะมีระบบ
ตรวจสอบฐานะทางการเงินหรือกิจการของลูกค้าที่เข้มงวดกว่าที่ปฏิบัติอยู่ ทั้งก่อนที่จะให้ลูกค้าเปิด
บัญชีกระแสรายวันเพื่อการใช้เช็คและภายหลังที่ลูกค้าเปิดบัญชีกันไปแล้ว เพื่อป้องกันลูกค้าที่มีปัญหา
การเงินแสวงหาประโยชน์ควบควบการหมุนเงินโดยมิชอบเมื่อแต่เริ่มแรก